

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τι είναι Λαογραφία και εις τι δύναται να ωφελήση η σπουδή της. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9298](https://doi.org/10.12681/makedonika.9298)

Copyright © 2016, Ευαγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τι είναι Λαογραφία και εις τι δύναται να ωφελήση η σπουδή της. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31. *Μακεδονικά*, 1, 579–580. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9298>

τοῦ Τζηρέλα», ὡς κακῶς ὀνομάζει ὁ Καλινδέρης κώδικα — κατάστιχον ἐκ Ζουπανίου Ἀνασελίτσης. Ἐκτός τούτου καταχωρίζει τὸ κείμενον ἐγγράφων τινῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ Ζιουπάνι, τὸ Βάντσον καὶ τὸ Βλάτσι καὶ προσθέτει ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Ἡγουμένου τῆς παρὰ τὴν Ἑλασσῶνα μονῆς τῆς Ὀλυμπιώτισσης Ἀνθίμου καὶ τῶν χρονικῶν (= ἐνθυμήσεων;) αὐτοῦ, παραθέτων καὶ τὸ κείμενον πέντε ἐνθυμήσεων.

Ὁ κ. Καλινδέρης εἰργάσθη μετὰ ζηλευτῆς φιλοπονίας, ἀλλ' ἄνευ συστήματος καὶ μεθόδου. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σειρὰν τῶν εἰς τὰ «Σημειώματα» καταχωριζομένων ἄρθρων δὲν ἔδωκε προσοχὴν, χωρίζων τὰ ὁμοῦ ἀνήκοντα, ὡς εἶναι π. χ. ὁ χωρισμὸς τοῦ καταλόγου «τῶν ὑποκειμένων τῇ Μητρ. Σιατίστης χωρίων» ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος, ὁ ὁποῖος τὰ περιέχει· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τὸν κατάλογον τοῦ Νεοφύτου σελ. 41-47. Ἐπίσης δὲν ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν διατύπωσιν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ὁμαλὴ. Ἡ δ' ἐκτύπωσις παρουσιάζει πολλὰς ἀτελείας.

2. Συνεχίζων ὁ κ. Καλινδέρης τὴν δημοσίευσιν ἱστορικοῦ ὕλικου ἐκ Δυτ. Μακεδονίας παρέχει εἰς τὸ δεύτερον ὑπὸ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν πόνημά του πρῶτον τὸ κείμενον «ἀπογραφικῆς (τοπογραφικῆς) ἐκθέσεως τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Μακεδονίας» ὑπὸ τοῦ Χαρίση Μεγδάνη, γραφεῖσαν μεθ' ἑνὸς προλόγου (σ. 2-25), κατόπιν δὲ δημοσιεύει ἐνθυμήσεις καὶ ἐπιγραφὰς ἀπὸ τὴν Δυτ. Μακεδονίαν (σ. 26-55), πολλὰ τῶν ὁποίων παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας διὰ πρόσωπα καὶ πράγματα.

Σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὰ τοπωνύμια τῆς Δυτ. Μακεδονίας παρέχει κατάλογος τοιούτων σελ. 60-65, παραληφθεὶς ἐκ κώδικος τῆς Μονῆς Ζάμπορδας, τὸν ὁποῖον εἶχε περιγράψει ὁ Κ. εἰς τὰ «Σημειώματα ἱστορικά» σ. 3-9. Σελ. 66-85 περιγράφει ὁ Κ. λεπτομερῶς τὸν δεύτερον κατ' ἀρχαιότητα κώδικα τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1815-1831, περιέχοντα τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Μητροπόλεως καὶ ἄλλας διαφόρους πράξεις. «Μερικὰ γράμματα ποῦ ἔχουν ἰδιαιτέρη ἀξία γιὰ τὴν διαφώτιση τῆς τοπικῆς ἱστορίας δημοσιεύονται ὁλόκληρα, ἀπὸ ἄλλα μόνον κομμάτια, τὰ πῶς ἐνδιαφέροντα». Ἀκολουθεῖ σελ. 86-90 πῖναξ κυρίων ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων.

Καὶ τὸ πονημάτιον αὐτὸ παρουσιάζει τὰς ἰδίας ἀτελείας ὡς καὶ τὸ προηγούμενως ἀναφερθέν, ἡ δὲ ἔλεεινή του ἐκτύπωσις κουράζει τὸν ἀναγνώστην.

Ὁ κ. Καλινδέρης καὶ διὰ τῶν δύο τοῦ αὐτῶν πονημάτων προσέφερεν ἀρκετὸν — ὅχι πάντοτε σπουδαῖον — ἱστορικὸν ὕλικόν εἰς τοὺς καταγινομένους μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἡ ἐπιθυμία μας ἐν τούτοις θὰ ἦτο ὅπως οὗτος χρησιμοποίησιν τὴν ζηλευτὴν του φιλεργίαν καὶ δι' ἄλλα πολὺ σπουδαιότερα καὶ συνθετικώτερα θέματα, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας.

Α. Σ.

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τί εἶναι Λαογραφία καὶ εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἡ σπουδὴ τῆς. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31.

Ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ τὰς παρανοήσεις σχετικῶς μετὰ τὴν φύσιν τῶν λαογραφικῶν στοιχείων καὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς προελεύσεως αὐτῶν, δίδει νέον ὅρισμόν τῆς Λαογραφίας, διάφορον ἐκείνου τοῦ Πολίτου καὶ διαγράφει τὴν ὥφε-

λειαν τὴν προσγινομένην εἰς τὸν μορφωμένον κόσμον γενικῶς καὶ εἰδικώτερον εἰς τοὺς κλασσικοὺς φιλολόγους, τοὺς ἱστορικοὺς καὶ τοὺς φιλοσόφους διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ τῶν βαθυτάτων ψυχικῶν πηγῶν, ἐξ ὧν αὐτός ἀπέρρευσε. Ἀναλύει τὴν διαφορὰν τῶν περὶ τοῦ ἔργου τῆς λαογραφίας γνωμῶν τοῦ Πολίτου, θέτων ὡς ὑποκείμενον ταύτης τὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν ἐν τῇ πλήρει αὐτοῦ ἐνότητι ὡς «ἐμμόρφου ἐκδηλώσεως τῆς ἐνιαιίας λαϊκῆς ζωῆς καὶ ψυχῆς», ἀπομακρυνόμενος οὕτω τῶν περὶ ἐπιβιώσεως τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ παρελθόντος ἀντιλήψεων τοῦ Πολίτου καὶ ἀντιτιθέμενος πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς ψυχολογικῆς λαογραφίας τοῦ Spamer, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν γνῶσιν τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ, δηλ. τὴν γνῶσιν τοῦ τυπικοῦ χαρακτήρος τοῦ λαϊκοῦ ἀνθρώπου.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Βασ. Κυπαρίσση, Τραγούδια τῆς Χαλκιδικῆς. Παράρτημα «Λαογραφίας»
ἀριθ. 2. Θεσσαλονίκη 1940. Σελ. γ' + 107.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει ἐν ὅλῳ 294 τραγούδια: ἐργατικά, συναφῇ πρὸς τὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐορτάς, παιδικά, τῆς ἀγάπης, τοῦ γάμου, τῆς ξενιτειᾶς, μοιρολόγια, κλέφτικα, ἱστορικά, σατυρικά, γνωμικά, περιστατικά, ἀκριτικά, παραλογές καὶ δίστιχα λιανοτράγουδα. Ποικίλαι σημειώσεις καὶ πληροφορίες σχετικαὶ μὲ τὰ τραγούδια, καθὼς καὶ ἐξηγήσεις ἰδιωματικῶν λέξεων παρατίθενται ὑπὸ τοῦ συλλογέως.

Προσὸν σπουδαῖον τῆς συλλογῆς ταύτης εἶναι ὅτι τὸ κείμενον τῶν τραγουδιῶν παρέχεται εἰς ἡμᾶς ἀκριβῶς εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου προελεύσεως, δημοσιεύει δηλαδή τὰ τραγούδια ὅπως τὰ ἤκουσεν ὁ συλλογεὺς ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατονομαζομένων προσώπων.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἀπ. Βακαλοπούλου, Ἱστορικαὶ ἐρευναι ἐν Σαμαρίνῃ τῆς Ἀντικῆς Μακεδονίας. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΚΑ' τόμου τοῦ «Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ».) Θεσσαλονίκη 1937, σελ. 31.

Εἰς τὴν μελέτην ταύτην ὁ συγγραφεὺς ἀναδημοσιεύει πληρέστερον ἐξ ἐνὸς χειρογράφου «διήγησιν» γραφεῖσαν ἐν Λαρίσῃ τὸ 1856 ὑπὸ τοῦ Σαμαριναίου Διοκλέους Χρυσάνθου παπᾶ Ἰωάννου περὶ τῆς κωμοπόλεως Σαμαρίνας, τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως, τῆς ἀποικίσεως τοῦ χωρίου, τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς καὶ κάμνει σχετικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς «διηγέσεως» ἐν αὐτῇ τῶν ὁποίων δὲν φαίνονται πιθαναί. Ἀκολουθῶς παραθέτει «ἐν θύμῃ» χρονολογίας 20 Ἰουλίου 1785 περὶ ἐνὸς περιφήμου ληστάρχου (ἀρματωλοῦ;) ὀνόματι «Τζάτζου», ὁ ὁποῖος ἐπὶ κεφαλῇ συμμορίας ὑπερδικοσίων ἀνδρῶν εἶχε καταστή ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν «πασάδων καὶ μπέηδων». (Τὸ ὄνομα Τζάτζιος διασώζεται ἤδη εὐρύτατα ἐν τῇ περιφερείᾳ Γρεβενῶν.) Ἡ πληρεστέρα ἐρευνα τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην δὲν ἀποκλείεται νὰ μᾶς δώσῃ σημαντικὰς πληροφορίες περὶ τοῦ ἀρματωλισμοῦ τῶν χρόνων τούτων· ἡ ἄποψις περὶ τοῦ Τζάτζου ὡς «ἀρματωλοῦ» πιθανολογεῖται καὶ ἐκ τοῦ τετραστίχου ὅσματος τοῦ χοροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Βακαλόπουλος ἀναφέρει ἐν ὑπόσημ. τῆς σελίδος 23: